

Stikkelsbær-bladhvepsens larve har flere og meget markerede pletter i forhold til de bladhvepse, der optræder i solbær og ribs.

Varsling mod grådige bladhvepse

Bladhvepse kan være grådige gæster i en plantage med buskfrugt. GartneriRådgivningen forsøger at finde en metode til at varsle for det første angreb om foråret, så skader kan undgås

Bladhvepse er kendte skadevoldere i plantager med buskfrugt. De seneste år har bladhvepse larver overrasket en del avlere, som pludselig finder store dele af plantagen afløvet. GartneriRådgivningen arbejder i et projekt på at kunne varsle for de voksnes tilstedeværelse og derved hindre angreb.

Larver kamuflerer sig

Som en del af en overlevelsesstrategi har bladhvepsene udviklet en måde, hvorved angreb ikke så nemt opdages, hverken af mennesker eller af nyttedyr som fugle. De voksne bladhvepse lægger æg inde midt i buskene, og derfor er

tidlige angreb vanskelige at opdage. De nyklækkede larver er meget små og helt lyse, nærmest samme farve som bladene. Den nemmeste måde at finde dem på er derfor at lede efter hullede blade – og dermed også larverne – midt inde i buskene.

Angreb starter typisk i plamager af marken, og ofte opdager man først angrebet, når de fleste blade allerede er ædt, fordi man uheldigvis har ledt efter bladhvepsene de forkerte steder. Men året efter kan man regne med, at larverne starter det samme sted. Det gør det nemmere at spotte et begyndende angreb. Angreb kan være store og meget ødelæggende, fordi der mangler bladmasse til at sikre næste års udbytte, og desuden kan larverne også optræde som 'forurening' i kasserne med høstede bær.

Flere arter i buskene

I bærplantager taler vi om to arter af bladhvepse. Solbærbladhvepsen, *Nematolus olfaciens*, findes i solbær og ribs, og stikkelsbærbladhvepsen, *Nematolus ribesii*, der findes i stikkelsbær. Solbærbladhvepsen har typisk to generationer, mens stikkelsbærbladhvepsen kan have tre generationer.

Det er ikke set, at stikkelsbærbladhvepsen angriber solbær og ribs, og heller ikke modsat. Sygdomsbilledet er meget ens, bortset fra at problemet er langt mere udtalt i stikkelsbær end i solbær og ribs.

GartneriRådgivningens fælde i form af en plastkasse med jord i bunden. Grene med larver blev lagt i kassen, men det var svært at holde liv i larverne, selv om de blev fodret med friske blade mindst hver anden dag.

Forpupning i fangenskab

Problemet med bladhvæpse er størst i stikkelsbær, hvor vi ser angreb i stort set alle arealer hvert år. Derfor er Gartneri-Rådgivningens forsøg foretaget i stikkelsbær, hvor vi vil finde ud af, hvornår de voksne flyver. Hvis vi kan bekæmpe første generation af voksne, kan vi formodentlig hindre etablering i kulturen. I 2014 forsøgte vi at grave pupper op af jorden for at lave en klækkefælde. Det viste sig imidlertid svært at finde pupper i jorden, og altså i praksis ikke en mulig løsning.

I 2015 har vi indsamlet bladhvæpse med henblik på at få dem til at forpuppe sig i fangenskab. Også dette har været svært, idet første generation udeblev i foråret. Da anden generation kom, etablerede vi fælder ved at lægge cirka 10 cm jord i en gennemsigtig plastkasse med drænhuller i bunden. Grene med larver blev lagt i kassen og øverst et net som hindrede, at larverne kunne kravle væk, samt at skadedyr kunne æde larverne. Imidlertid var det svært at holde liv i larverne. Rigtig mange larver tørrede ind på grenene, og det er uvist, hvor mange der klarede livscyklussen. Der blev kun fundet to voksne individer i første forsøg. Lige nu er der en ny generation i kasserne, og vi afventer, hvor mange der kommer gennem livscyklus.

Voksen bladhveps klækket i plastkassen.

Følsomme larver

At det viser sig at være svært at holde larverne i live, passer meget godt med forsøg udført på Flakkebjerg. Her er larverne nogle gange gået til grunde af ukendte årsager. Så de er formodentlig meget følsomme for fugt, temperatur og lignende. Håbet om at have pupper, hvor klækningen kan følges til foråret, ser desværre ikke ud til at kunne indfris. Fordelen ved denne metode ville have været, at vi på en nem måde kunne følge fremkosten på en udvalgt lokalitet.

Hvide limplader

Som supplement har vi sat hvide limplader op i plantagen her i sensommeren, og vi håber at, at pladerne kan fange de voksne. Til foråret vil denne metode blive valgt som supplement til vores klækkefælder. Lykkes det at fange voksne, vil bekæmpelse blive udført, og vi vil følge, om angreb undgås.

Projektet er finansieret af Produktionsafgiftsfonden for frugt og gartneriprodukter. ■

Hvid limplade sat op i en stikkelsbærplantage, hvor bladhvæpse har ædt stort set alle blade.